Teknologiateollisuus

27.2.2018

Kiertotalous luo uutta: säädökset tukemaan kestävää kasvua

Kiertotaloudella on merkittävä rooli ratkaistaessa globaalin ilmastonmuutoksen torjunnan ja resurssiniukkuuden haasteita. Kiertotalous ei ole pelkkää kierrätystä. Se lähtee tuotteiden suunnittelusta ja kattaa koko elinkaaren raaka-aineiden tuottamisesta, ja tuotteiden valmistamisesta sekundääristen raaka-aineiden sekä jätteistä tuotettavan energian valmistukseen. Uusia liiketoiminnan palvelumalleja sekä digitalisaatiota tarvitaan siirryttäessä kiertotalouteen.

Säädökset eivät saa olla esteenä teknologiselle kehitykselle. Uudet teknologiat ovat usein olemassa olevia tehokkaampia. Lainsäädännön, TKI-rahoituksen sekä julkisten hankintojen tulisi tukea kiertotalouden uusia sovelluksia sekä liiketoimintamalleja.

Taustaa

Komissio julkaisi kiertotalouspaketin vuonna 2015. Tammikuussa 2018 komissio julkisti ns. kiertotalouden minipaketin, jonka keskeiset osat ovat kemikaali-, jäte- ja tuotelainsäädännön rajapintatarkastelu, EU:n muovistrategia, kiertotalouden seurantakehys sekä kriittisten raaka-aineiden raportti. Paketti ei näiden osalta vielä sisällä varsinaisia säädösehdotuksia, mutta esimerkiksi juuri hyväksytyssä jätedirektiivissä on haitallisten aineiden tietokannasta päätös.

Eurooppa tarvitsee markkinavetoisen kiertotalouden

Tiedonhallintaan tarvitaan globaaleja standardeja

Teknologiateollisuuden toimitusketjut ovat pitkiä ja globaaleja. EU:n lainsäädäntö koskee vain Euroopassa toimivia yrityksiä. **Tiedonhallinnassa, mukaan lukien tiedon kerääminen ja käsittely, tarvitaan vapaaehtoisuuteen perustuvia globaaleja standardeja sekä digitaalisia ratkaisuja.** Tietovaatimusten tulisi aina perustua todelliseen tarpeeseen, jotta vältetään ylimääräinen hallinnollinen taakka eurooppalaisille yrityksille.

EU:hun tuotavien tuotteiden rajavalvontaa tulisi tehostaa. Suositeltavia keinoja ovat sekä rajavalvonnan että markkinavalvonnan tietojen jakaminen EU:ssa eri jäsenmaiden viranomaisten kesken esimerkiksi REACHin helpdeskien tavoin.

Jätedirektiivin yhteydessä tehty päätös Euroopan kemikaaliviraston ECHAn ylläpitämän jätteiden sisältämien haitallisten aineiden tietokannan osalta on tehtävä kattava vaikutusarvio, jotta voidaan huomioida kustannustehokkuus, ettei luoda raskasta hallinnollista taakkaa toiminnanharjoittajille ilman vastaavaa hyötyä.

Säädösten tulee tukea tuotteiden pitkää elinkaarta.

Investointituotteiden elinkaari on vuosikymmeniä. **On tärkeää, että näitä tuotteita voi päivittää, uudelleenvalmistaa ja korjata**.

Teknologiateollisuus ry

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.teknologiateollisuus.fi
Y-tunnus: 0215289-2

Julkinen keskustelu painottuu pitkälti kulutustavaroihin. Ehdotetut ja pohdinnassa olevat lainsäädännön muutokset koskisivat kuitenkin kaikkia tuotteita. Kun tuote on laillisesti tuotu markkinoille, ns. ”repair as produced” -periaatetta on voitava soveltaa. Muutenkin lainsäädännössä on tärkeä välttää ns. ”one size fits all” -ajattelua ja käyttää toimiala- tai tuotekohtaisin ratkaisuja.

Varaosien saatavuus on yksi tärkeimmistä tekijöistä elinkaaren pidentämisessä. Varaosia on voitava valmistaa, varastoida ja ottaa käyttöön tuotteen koko elinkaaren ajan. Esimerkiksi kemikaalien rajoitukset tai ekodesign-kriteerit eivät saa turhaan lyhentää investointituotteiden elinkaarta. Yhtenä vaihtoehtona on, että ammatilliseen käyttöön tulevat varaosat merkitään ”vain varaosakäyttöön”-merkinnällä (”only for spare parts use” label). Lyhyemmän elinkaaren tuotteille, kuten monet kuluttajatuotteet, kiertotalouden osalta tuotesuunnittelussa painottuvat kestävyys ja kierrätettävyys.

Kemikaalirajoitusten tulee perustua todelliseen riskiin.

Nykyinen vaaraluokittelu ei sovellu kiinteille metalliseoksille (massive metal mixtures, i.e. alloys). Metallien osalta bioeluutio ja biosaatavuus ovat pitoisuutta tärkeämpiä kriteereitä. EU:n CLP-asetus säätää kemikaalien luokittelusta, merkinnästä ja pakkaamisesta. CLP:n luokittelu ei ole kielto- tai rajoituslista eikä näitä luokittelulistoja tulisi kopioida sellaisenaan muuhun käyttöön kuin mihin ne on alkujaan tarkoitettu.

CLP-luokittelu on puhtaiden aineiden ja seoksien luokittelua, jolloin se ei sovi sellaisenaan jätteiden luokitteluun. Metallit kiertävät hyvin ja teräs on maailman kierrätetyin materiaali. Metallien ominaisuudet säilyvät kierrätyksessä. Jo toimivat ja turvalliset kierrätysratkaisut tulisi huomioida niin, ettei kierrätysmahdollisuuksia heikennetä.

Muovistrategian toimeenpanossa huomioitava eri muovilaatujen kierrätettävyys

Muovistrategiassa komissio nostaa tärkeäksi tarpeen lisätä muovinkierrätystä. Eri muovilaatujen osalta tulee huomioida niiden erilainen kierrätettävyys. Sähkö- ja elektroniikkatuotteiden turvallisuus- ja laatuvaatimukset voivat rajoittaa mahdollisuutta käyttää kierrätysmuovia. **Hinta, laatu, saatavuus ja tarve ovat tekijöitä, jotka on otettava huomioon.**

Jos muovissa on epäpuhtauksia, joita ei haluta kiertoon ja joita ei voida poistaa, näitä muoveja ei tulisi kierrättää. Sähkö- ja elektroniikkalaitteet, jotka on saatettu markkinoille ennen RoHS*-direktiivin voimaantuloa, voivat sisältää haitallisia aineita, kuten myöhemmin rajoitettuja palonestoaineita. Menee vuosikymmeniä ennen kuin nämä tuotteet ovat poistuneet markkinoilta. Tällaisten tuotteiden osalta energiana hyödyntäminen turvallisella tavalla on usein paras vaihtoehto. On myös tärkeä luoda kannusteita pitää nämä tulevat uusioraaka-aineet Euroopassa.

Kiertotalous edellyttää toimivia sisämarkkinoita

End-of-Waste -kriteerit tulee harmonisoida. Kun jäte saa End-of-Waste -statuksen, sen tulisi olla sovellettavissa kaikissa jäsenmaissa. Myös Suomen tulisi olla aktiivinen End-of-Waste -toimenpiteiden osalta.

Teknologiateollisuus 27.2.2018

Toimenpiteissä vältettävä osaoptimointi

Kiertotalous voi myös nostaa energiankulutusta. Tulee varmistaa, että kiertotalouden tavoitteet ja toimenpiteet ovat linjassa muiden keskeisten politiikkojen ja strategioiden kanssa, kuten energia- ja ilmastopolitiikka sekä biotalousstrategia. Toimenpiteiden osalta tulee huomioida elinkaaren vaikutukset, jotta vältetään osaoptimointi.

Lisätietoa: Mia Nores, mia.nores@techind.fi, 044 330 0928

* RoHS-direktiivi (2011/65/EU) vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (Directive on the Restriction of the use of certain Hazardous Substances in Electrical and Electronic Equipment)